

Professionalisering
jonge kind

Een kijkje bij een PLG

De professionele leergemeenschap jonge kind (PLG JK) wil een inkijkje geven in hun werkwijze en andere enthousiaste leerkrachten jonge kind laten zien op welke manier zij hun leergemeenschap hebben opgezet. Leren van en met elkaar is hun missie.

TEKST CONNY REIJNS-BELVROY EN ALMA RIKKERINK BEELD ALMA RIKKERINK

De PLG JK is een groep van twaalf gedreven jonge kind-specialisten, werkzaam bij diverse besturen in de regio Twente. Zij is opgericht door het professionaliseringsplatform Kennisnetwerk Lerende Leraren (www.lerendeleraren.nl) en de leden komen regelmatig samen in het Expertisecentrum het Jonge Kind van Hogeschool Saxion. De PLG JK richt zich op het ontwikkelen van een product voor het werkveld en op de versterking van de positie van de jonge kind-specialisten. Hierbij is aandacht voor de begeleiding van de startende leerkracht jonge kind.

Bedoeling van de leergemeenschap

Enkele jaren geleden is een aantal leerkrachten gevraagd door coördinator Gerdie Deterd Oude Weme om deel te nemen aan de werkveldadviesgroep voor het Jonge Kind Expertisecentrum van Saxion Enschede. Dit schooljaar

De PLG JK zet zich in voor de versterking van de positie van de jonge kind-specialist

heeft deze groep zich ontwikkeld tot een meer doelgerichte leergemeenschap. Bij het opzetten van een PLG is het goed te beseffen dat het afstemmen van de diverse behoeften van de deelnemers tijd kost. Deelnemers, allen vanuit verschillende besturen, zitten met een andere beginsituatie in de leergemeenschap. Door tijd te investeren in het gesprek over belangrijke uitgangspunten, krijgen de deelnemers steeds meer één gezamenlijke taal en ook één visie. De PLG JK is gestart binnen het professionaliseringsplatform Kennisnetwerk Lerende Leraren; een partnerschap van diverse onderwijsorganisaties in de regio Twente (basis-onderwijs, middelbaar- en hoger beroeps-onderwijs). Dit platform komt voort uit het project 'Versterking Samenwerking' vanwege de behoefte om regionaal beter en meer 'samen te gaan opleiden'. Hierbij sluiten zij aan bij het landelijk platform platformsamenoopleiden.nl,

een initiatief van de PO-Raad, VO-raad, de MBO Raad en de lerarenopleidingen. Het is voor startende leergemeenschappen handig om te kijken of jouw bestuur zich heeft aangesloten bij een soortgelijk kennisplatform. De deelnemers hebben verschillende functies en rollen: kleuterleerkracht, lerarenopleider, jonge kind-specialist, leerkracht speciaal onderwijs, coördinator netwerk jonge kind en docent pedagogiek. Zij hebben een duidelijke wens om het onderwijs aan het jonge kind meer te richten op een op spel gebaseerd curriculum. In hun ogen is het onderwijs aan de jongsten nog veel te schools; een werkwijze voor het oudere schoolkind. De PLG JK wil, net als emeritus bijzonder hoogleraar Van Oers (2018), meer aandacht voor het spel in een sociaal-culturele context. Bij spel laten kinderen een hoge betrokkenheid zien, volgen zij samen regels en ervaren zij vrijheid om de activiteit naar eigen inzicht uit te voeren. Daarnaast laat de PLG JK zich inspireren door de lectorale rede van Boland (2017), waarin zij een pleidooi houdt voor spel als de manier waarop het kind in de bestaande wereld kan groeien vanuit een veilige en beschutte context.

Het is vooral ook de bedoeling van de deelnemers van de PLG JK om ervaringen te delen, kennis te vergaren en samen te kijken naar de toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen. Zij lezen (wetenschappelijke) vakliteratuur en bespreken die. Aan het einde van het schooljaar zorgt de PLG JK voor een product. Hier zie je de meerwaarde van een PLG JK voor elke leerkracht: professionalisering met een resultaat waarmee de alledaagse praktijk in de groep wordt versterkt.

Belangrijke onderdelen

Wil je zelf op een soortgelijke manier gaan leren van en met elkaar? Of ben je van plan om een professionele leergemeenschap op te zetten? Denk dan aan het vormgeven ►►

► van de volgende belangrijke onderdelen:

- Het delen van kennis en ervaringen.
- Een ruim budget voor het inhuren van expertise.
- Samenwerken met diverse besturen, basisscholen, speciaal onderwijs en beroepsopleidingen.
- Netwerken met serieuze partners, zoals de pabo's.

De eerste ervaringen

De start van de PLG JK was een zoektocht voor de deelnemers. Tijdens de eerste vergadering is vooral gesproken over gezamenlijke behoeften. Na de brainstormfase maakt de PLG JK een zogenaamde impactmatrix.

Dit is een instrument dat goed weergeeft welke ideeën haalbaar zijn en in hoeverre deze impact hebben op de verbetering van het kleuteronderwijs. Wanneer je een leer-gemeenschap wilt opzetten, is het goed eerst samen na te denken op welk niveau in de organisatie je je wilt gaan richten. Vinden jullie het belangrijk om je, net als deze PLG JK, in eerste instantie te gaan richten op het

niveau van de leidinggevenden? Of ga je je meer toespitsen op het niveau van de leerkracht? Volgens deze leergemeenschap moet eerst een goede visie beschreven zijn in het beleidsplan op bestuursniveau, zodat die vervolgens vertaald wordt naar de visie op het jonge kind in het schoolplan van de scholen. Op deze wijze zal het vertrouwen gewaarborgd zijn in het spelend leren van jonge kinderen op team-, directie- en bestuursniveau.

Samen leren

Door de dialoog over betekenisvol onderwijs aan het jonge kind is bij de deelnemers behoefte aan specifieke kennis van buitenaf ontstaan. De PLG JK heeft kennisgemaakt met de snelstgroeiende vorm van docent-professionalisering, namelijk 'Lesson Study'. Een expert van het onderwijsadviesbureau

Expertis vertelt dat collega's bij Lesson Study vooral *samen* een activiteit ontwerpen en uitvoeren. De *ontwikkeling van de kleuters* staat dan centraal. Het leidt tot een betere samenwerking onder de collega's. Voor de PLG JK is het een inspirerende manier; leerkrachten leren met en van elkaar. Tevens heeft Stichting LeerKRACHT een bijeenkomst voor de PLG JK verzorgd. Er zijn praktische middelen aangereikt die goed ingezet kunnen worden in de eigen scholen: gezamenlijk lesontwerp, bordsessie, stem van de leerling en lesbezoek en feedback. Het instrument 'bordsessie' heeft de PLG JK direct in kunnen zetten voor de eigen bijeenkomsten.

Bij Lesson Study ga je vooral samen een activiteit ontwerpen en uitvoeren

Netwerkgesprekken

Tussen de vergaderingen door, zijn er inspirerende netwerkgesprekken geweest op uitnodiging van het kennisnetwerk en van de coördinator van het expertisecentrum. In oktober 2019 was er een bijeenkomst van het Kennisnetwerk Lerende Leraren in de regio. Deelnemers konden informatie halen bij de diverse groepen of nieuwe leden werven. Een maand later heeft een gesprek plaatsgevonden met de organisatie Werk- en Steunpunt Kleuteronderwijs (WSK) en pabodocenten. De WSK-leden zijn geïnteresseerd geraakt in het Expertisecentrum het Jonge Kind van Saxion Enschede, nadat zij gehoord hadden over de lovende woorden van minister Van Engelshoven tijdens haar bezoek aan de pabo. In het gesprek tussen de WSK-leden, de PLG-deelnemers en docenten wordt de visie

De PLG JK richt zich op het ontwikkelen van een product voor het werkveld

Wat is een PLG volgens Kennisnetwerk Lerende Leraren?

op het jonge kind en het leren door spel gedeeld en aangescherpt. In januari 2020 heeft een internationaal gesprek plaatsgevonden met Alexandra Harper, een Australische onderwijs-ambtenaar. Zij is in Europa geweest om kennis en ervaringen uit te wisselen over het onderwijs aan het jonge kind. Samen met enkele leden van de PLG JK en docenten van Saxion is er gesproken over *het belang van spel* en is hart voor het spelende jonge kind onmiskenbaar hetzelfde. Enkele PLG-leden verzorgen vanuit hun eigen expertise workshops voor het leernetwerk van de post-hbo jonge kind, zoals ouderbetrokkenheid, passend onderwijs en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

Wat levert het op?

Anders dan een expert- of projectgroep heeft de PLG JK als doelstelling een beroepsproduct te realiseren. Voorbeelden van eerdere producten zijn: kennisclips, didactische materialen en infographics. Het product van de PLG JK gaat ingezet worden ten behoeve van de verspreiding van hun visie: *het belang van spel voor de ontwikkeling van jonge kinderen*. Het product is gebaseerd op de ideeën uit *Leren van spel* (Van Oudheusden, Van Keulen, Van Ameijde, & Venema, 2019), de visie op het belang van *Spelend leren voor jonge kinderen* (Boland, 2017) en op de bouwstenen, zoals beschreven in het boek *Stapsgewijs onderwijs* (Oenema-Mostert, Janssens, Woltjer, & Van Kraats-Hop, 2018). Dit beroepsproduct wordt door de deelnemers gepresenteerd aan schoolleiders, intern begeleiders, kwaliteitsmedewerkers en geïnteresseerde leerkrachten. Het beroepsproduct dat de deelnemers voor dit jaar hebben bedacht en ontwikkeld, is een beleidsvoorstel dat bestaat uit drie onderdelen:

- Een mooi vormgegeven bureauonderlegger met de visie en bouwstenen voor goed onderwijs aan jonge kinderen.
- Een document met inhoudelijke verantwoording.
- Een document met de bekwaamheidseisen voor (startende) leerkrachten jonge kind.

Een PLG is een professionele leergemeenschap van leerkrachten, lerarenopleiders en onderzoekers die in het kader van scholing in tijd gefaciliteerd worden door de werkgever (minimaal veertig uur op jaarbasis) om te komen tot kennisdeling of -ontwikkeling. Het platform biedt de PLG de mogelijkheid om ontmoeting te organiseren, daarbij kan de PLG gebruikmaken van een besloten werkomgeving. Een PLG heeft als opdracht: individuele kennis expliciteren; gezamenlijke kennis in beeld brengen; essentiële kennis definiëren; opborrelende leervragen beantwoorden; opbrengsten omzetten in een beroepsproduct (bron: www.lerendeleraren.nl).

De PLG JK raadt aan om naderhand de inhoud van de gepresenteerde producten te bespreken in de onderbouwteams van de basisscholen. De bureauonderlegger wordt dan midden op de vergadertafel gelegd, zodat alle onderdelen bediscussieerd kunnen worden. Daar zoeken leerkrachten met hun directie antwoord op de vraag: 'Wat betekent de inhoud van deze bureauonderlegger en presentatie voor onze school en wat is nodig om dit te realiseren?'

In de toekomst

Na dit pilotjaar besluit de PLG JK met welke doelstelling zij verdergaat. De plannen zijn om komend jaar het contact met het docententeam jonge kind van de pabo een bijdrage te leveren aan de curriculumvernieuwing. De PLG JK gaat verder nadenken over het verspreiden van haar kijk op het verbeteren van het onderwijs aan jonge kinderen. Zij wil een goed voorbeeld zijn voor andere hogescholen in samenwerking met hun werkveld. De figuurlijke olievlek van het belang van *spel* voor de ontwikkeling van het jonge kind breidt zich op die manier steeds verder uit.

~~~~~
Conny Reijns-Belvroy en Alma Rikkerink zijn beiden jonge kind-specialisten en deelnemers aan de PLG JK, verbonden aan het Expertisecentrum het Jonge Kind van Saxion Enschede

De literatuurlijst is te vinden op: www.hjk-online.nl/artikelen

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rondom het jonge kind?

Neem een abonnement op HJK

HJK lezen op tablet en pc

Krijg toegang tot het digitaal archief (>1.000 artikelen)

Krijg korting op het Landelijk congres Jonge kind AOb en HJK

Ontvang 10 x HJK

Voor slechts €79,95 per jaar

Studenten ontvangen 50% korting

Aan de slag! Geef je oren de kost

De toekomst van spel

Meer weten?
Ga naar www.hjk-online.nl
of bel 088 - 22 66 691